

жорстких обмежень, експерти звертають увагу на часткове обмеження прав людини та часткового збільшення повноважень правоохоронних органів, і так зване державне домінування, буде тривати довго, то із часом зміниться модель поведінки людей. Після подолання вірусу влада може використовувати інструменти масового контролю, а саме під гаслом «стримування темпів поширення інфекції» влада застосує електронне спостереження, зможе визначати місцеперебування людей, контент, що споживає особа та інформацією, з якою вона ділиться. А також держава може розробляти спеціальні програми, основним завданням яких буде відстежування людей та отримування несанкціонованого допуску до персональних даних [3].

1. Світ після пандемії: глобалізація слабшає, націоналісти зміцнюють позиції / За редакцією Алла Кошляк, Євген Спірін. URL: https://thebabel.com.ua/texts/40815-svit-pislyapandemiji-globalizaciya-slabshaye-nacionalisti-zmicnyuyut-poziciji-perekazuyemostattuy-foreignpolicy?utm_source=page&utm_medium=publication.

2. Європейське приватне право як змішана правова система. *Європейське право* / за редакцією Смітс Я.В. № 2-4/2012. С. 219. URL: <https://towha.ru/84PJY4>.

3. Влада сильніше контролюватиме народ, прикриваючись його безпекою / за редакцією Анатолій Амеліна URL: https://gazeta.ua/articles/opinions-journal/_vlada-silnishe-kontrolyuvatime-narod-prikrivayuchis-jogo-bezpekoju/958662.

4. Природно-правова оцінка заходів по забезпеченню епідеміологічної безпеки, встановлених Кабінетом Міністрів України / за редакцією Костенко О. URL : <https://inlnk.ru/Jjenp9>.

Олександра ЯЦЕЧКО

студентка ННІ
права та інноваційної освіти

Науковий керівник:

Ольга ЯДЛОВСЬКА

доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна),
кандидат історичних наук

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПРАВОВА ОСНОВА ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ

У наш час питання дистанційного навчання є дуже актуальним. Більшість закладів освіти всіх ланок запроваджують курси дистанційного навчання. Особливо значуще місце дистанційне навчання набуло після

початку пандемії Covid-19. Застосування дистанційної освіти реалізовувалось у багатьох країнах світу. Україна також наполегливо впроваджує дистанційні форми освіти. Але не завжди рівень розвитку української дистанційного навчання відповідає вимогам до постіндустріального суспільства. По-перше, під час підготовки викладачів та фахівців, Україна має певні недоліки в застосуванні технологій дистанційного навчання, порівняно з розвинутими країнами. По-друге, є проблеми щодо інформаційного забезпечення платформ, на яких проводиться освітній процес. Але враховуючи практичні навички та набуття досвіду, аналізу помилок, їх усунення, вдосконалення освітніх та технічних програм, процес навчання можна зробити дуже зручним та ефективним. Також не менш важливу роль грає правова основа дистанційної освіти, вона закріплює основні вимоги та положення, яких потрібно дотримуватися.

Під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [1]. Закладами освіти схвалюється використання конкретних інформаційно-телекомунікаційних систем (електронних освітніх платформ), комунікаційних онлайн сервісів та інструментів, за допомогою яких організовується освітній процес під час дистанційного навчання [2]. У середній ланці освіти, згідно з Положенням про дистанційне навчання та Положенням про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, окрім визначення такого типу здобування освіти, зазначено, що, для здобування знань, повинна бути гарна технічна база. Наразі це проблема для багатьох навчальних закладів. Поширеним явищем є те, що школи та університети працюють в суспільно доступних програмах, які не в змозі витримувати сильні навантаження. Через це викладачам та здобувачам освіти стає важко працювати: поганий відео- чи аудіо- зв'язок, проблеми з виконанням тестових завдань чи задачі робіт в технічній базі. Гарним рішенням для усунення таких незручностей може стати впровадження особистих програм для кожного навчального закладу окремо. За таких обставин технічна база буде менше перевантажуватися та, як наслідок, буде менше помилок або вони взагалі будуть відсутні. Упровадження в навчальних закладах відділів технічної підтримки також зробить гарний вплив на процес здобуття освіти.

Педагогічні працівники, які організовують дистанційне навчання, мають підвищувати свою кваліфікацію щодо використання інформаційно-комунікативних (цифрових) технологій в освітньому процесі шляхом формальної (за типовою програмою підвищення кваліфікації), неформальної або інформальної освіти в порядку, визначеному законодавством [2]. У цьому пункті Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти зазначено, що викладачі та вчителі повинні відповідати

вимогам щодо використання цифрових технологій. Це також є актуальним питанням у наш час, бо не в кожному навчальному закладі педагогічні працівники вміють гарно працювати в програмах, або не в повній мірі їх застосовують. Для вирішення таких проблем керівництва шкіл та університетів впроваджують спеціальні курси з використання технічних баз та систем дистанційного навчання. Але, на жаль, не всі навчальні заклади використовують такий напрям підвищення кваліфікації. Через це виникають проблеми в технічного зв'язку між суб'єктами навчального процесу: між здобувачем та педагогічним працівником. Наприклад, якщо вчитель не знає як створювати відеоконференції, робити посилання на них та як створювати тестові чи практичні завдання на навчальних платформах. Вважаємо доречним зробити обов'язковими такі курси для викладачів, адже це значно полегшить освітній процес їм особисто, а також і здобувачам. Окрім цього, здобувачі освіти також мають мати розуміння щодо системи дистанційного навчання. Тому можна запроваджувати курси не лише для викладачів, а й для здобувачів освіти.

Слід зазначити, що всі Положення про дистанційне навчання безперечно мають правові основи, ці засади узгоджені зі статтею 9 Закону України «Про загальну середню освіту», статтею 12 Закону України «Про професійно-технічну освіту», статтею 42 Закону України «Про вищу освіту», що виступають основним підґрунтям для функціонування положень щодо здобування дистанційної форми освіти.

На сьогодні найбільш розповсюдженими програмами, платформами для дистанційної освіти є Moodle, ZOOM, Google Клас (Classroom) та Microsoft Teams. Перша дві більш популярні для закладів вищої освіти, третя – для шкіл, а четверта використовується і в середній, і у вищій ланці освіти. Хочемо зазначити переваги та недоліки цих технічних баз. Перевагою системи Moodle є те, що вона фіксує всі дії в навчальному процесі: коли розпочалася і закінчилася онлайн конференція, скільки вона тривала; відмічає присутність студентів та викладачів на заняттях; містить електронний журнал оцінок; викладачі можуть розробляти тести, розміщувати навчальний матеріал та презентації, здобувачі освіти мають змогу викладати виконані завдання у будь-який час, враховуючи можливості асинхронного навчання. Але є проблем питання реалізації. Наприклад, за умови перевантаженні цієї системи, виникає дуже багато помилок та нестиковок: тест закінчується раніше за вказаний час або не зараховує правильні відповіді; на онлайн конференціях не завжди можна застосувати всі можливості платформ тим, хто не є адміністратором, може не ввімкнутись мікрофон, що робить неможливим працювати в такому форматі, а викладачі вимушені застосовувати сторонні програми Zoom і Google Meet. Збої в системі та її перевантаження роблять навчальний процес дуже незручним і для здобувачів, і для викладачів. Щодо платформи Microsoft Teams, її переваги: є можливість запису екрана, коли цього потребує викладач;

здобувачі освіти можуть робити завдання формату Microsoft у самій програмі під час роботи; наявною є чітка робота дедлайнів; постійно здійснюються оновлення, удосконалення платформи. Прогалини: Microsoft Teams не фіксує присутність здобувачів протягом всього онлайн заняття, а лише показує хто заходив; не можна написати викладачу коментар до своєї роботи; кожен учасник конференції може видалити іншого з заняття; на деяких пристроях не працюють повідомлення. У цілому, програма працює дуже добре, є зручнішою за систему Moodle, бо не виникає питань із аудіо- та відео- зв'язком на онлайн заняттях. На нашу думку, однією з найзручніших інформаційно-технічних баз є Google Клас. Онлайн конференції в цій системі здійснюються за допомогою програми Google Meet, тут не виникає проблем зі зв'язком (якщо у користувачів гарне інтернет під'єднання), викладачі також можуть робити чіткі дедлайни, всі повідомлення надсилаються майже миттєво, під завданнями можна залишати коментарі, через систему здобувачі можуть особисто спілкуватися з викладачем. Google Клас не фіксує присутність здобувачів протягом всього заняття, але показує коли здобувач покидає заняття. Разом з тим, проблематичним є автоматичний запис заняття.

Вищезгадані освітні платформи широко використовуються в освітньому процесі закладів вищої освіти багатьох країн, вони допомагають планувати та організовувати освітній процес, створювати курси та паралельно спілкуватися з великою кількістю слухачів, здійснювати швидкий та якісний контроль знань здобувачів освіти. Нині хмарні сервіси – це повноцінні навчальні інструменти, що дозволяють викладачу створювати власний інформаційно-освітній простір. Саме завдяки цьому і формуються взаємини між викладачами та з, а сучасні цифрові технології стають важливою передумовою успішності як освітнього процесу загалом, так і дистанційного навчання зокрема [3, с. 95].

Отже, дистанційне навчання в Україні, безперечно, має достатню правову основу, що базується на Законах України у галузі освіти. Для більш зручнішого функціонування навчального процесу слід вдосконалювати технічні бази та програми, а також запроваджувати курси щодо їх використання – для викладачів та здобувачів освіти. Це буде мати гарний вплив на функціонування та розвиток навчального процесу.

1. Положення про дистанційне навчання: Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#n18>.

2. Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 08 вересня 2020 року № 1115. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#n22>.

3. Ткаченко Л. В., Хмельницька О. С. Особливості впровадження дистанційного навчання в освітній процес закладу вищої освіти. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. №75. Т. 3. 2021. С. 91-96.